

PRAMICE BRA FIZDI

EDICE KORMIDLA

Fíždě :

S t a v b a p r a m i č k y

Přehled materiálu dřevěného :

Smrková prkna pokud možno bez suků / obzvláště u krajů / - zdravá.
2,2 x 28 délka 620 cm. Počet : 3 pro dno 2 pro boky, mají li být z
jednoho kusu, / 2,2 x 46 x 620 /

Prahy : 5 smrkových prken hoblovaných - měkké / 2,2 x 12 x 80 cm /
tvrdé / 2 x 10 x 80 cm /

Sedačky : 3 prkna / borovice, smrk - hoblovaná / 2,2 x 20 x 130 cm

Čela : buk, dub nejlépe 14 x 7 / též 10 x 6 a pod. /

Přední cca 75 cm dlouhé, zadní 65 cm.

1,5 m hranolu 6 x 4 měkkého na špalky pod sedačky.

cca 100 m latí 2 x 1,5 na podlážky - borovice, smrk.

Kov :

10 žeber, z toho 6 velkých, 4 malá, L 30 x 30 x 5, viz náčrt.

80 - 90 šroubů s plochou hlavou a čtverhraným osazením pro zapuště-
ní do dřeva, s podložkou a matkou M 8 délka 40 mm

120 šroubů do dřeva se zapuštěnou hlavou \varnothing 5 mm, délka 40 mm

40 šroubů do dřeva se zapuštěnou hlavou \varnothing 5 mm, délka 50 mm

30 kovářských hřebů, délka 80 mm

1/2 kg hřebíčků 25 mm na podlážku

1 havlínka / viz náčrt /

2 očka do čela pro zachycení koníčkovacího lana \varnothing otvoru asi 12 mm

Těsnění :

Koudel máčená asi 2 kg.

Asfalt, nejlépe od pokryvače, nelámavý a nelepící ! asi 5 kg nebo
smůla / při tavení se musí přidati 1/3 loje aby nodprýskala /

3 l karbolky / na natírání plotů /

II. Nářadí :

Pila / truhlářská / sekera, dobrý šroubovák, hoblík, kládivo, 2 vr-
táky do dřeva / \varnothing 3 mm a \varnothing 6 mm / dláto, poříz, nadobu na rozpou-
štění asfaltu / nebo smoly / sběračku, štětku, uhelník.

III. Postup stavby :

1. dno, 2. boky, 3. montáž dna a boků, 4. Stažení příděl a zádi / mon-
táž čel / 5. uprava spodku, 6. ucpání koudelí, 7. zalití asfaltem,
smolou, 8. montáž podlážek a upevnění havlínky 9. napuštění karbol-
kou / vždy po zalití / 9 a. Ponechání lodi asi 5 dní ve vodě a mon-
táž sedaček, 10. něco o volbě rozměrů a tvaru.

I. Dno :

a./ Volíme vhodná prkna, t.j. aby nepotřebovala mnoho úprav / hob-
lování styčných stran / a neměla vady / suk na okraji / pro dno ob-
zvláště citlivé. Tedy nejlepší jež jsou k dispozici.

b./ upravíme je hoblíkem tak, aby mezery mezi jednotlivými prkny ne-
přesahovaly 2 mm. Tužkou označíme jak k sobě patří / obr. I./

c./ narýsujeme podélnou osu.

d./ jeden konec zvolíme za východiště, prkna zde vyrovnáme a odtud
naneseme na podélnou osu požadované hodnoty pro rozteč prahů. V na-
šem případě 100 cm / c a d viz obr 2. / Osy prahů narýsujeme pomocí

úhelníku kolmo na osu podélnou.

e./ Zvolíme před i zád a nanese se výchozí rozměry. Viz 10 odstavec. Jsou jimi pro nás : /obr.2./ 1 před, 4 střed, 7 zád - rozměry dané 3 cca rovno středu a 5 asi o 3 cm kratší, rozměry volené. Sch. 2. Získáme 5 bodů křivky pro okrajovou čáru pravého a levého prkna dna. Nyní použijeme latky, kterou přiložíme k bodu 1 a 4 / těmi musí bezpodmínečně procházeti a prohne se ji tak, aby zhruba procházela bodem 3 a 2 - nenásilně přecházela od špičky ke středu. Podobně vytvoříme zadní část 4 - 7. Požadovaný tvar je asi následující : schéma 1. Vycházíme od rozměrů předě, zádě a středu. Střed má alespoň být v jednom metru délky, přibližně rovný a zároveň před i zád ne příliš kulaté. Přechodový oblouk nenáhlý. Rovná část středu bude většinou své délky asi 60 % mezi 1 a 4. Není radno dělati dle jednoho druhého krajního prkna, jelikož jeho hrany a hrany středního nejsou vždy rovnoběžné. Viz obr. 3. Pak odřežeme a ohoblujeme krajní prkna na příslušný tvar. Upravíme styčné hrany dle náčrtu. Obr. 4.
f./ Potom vyrovnáme prkna do polohy dle narýsovaných os a stáhneme na obou koncích lanem. Prahy odříznuté na příslušné délky přišroubujeme na příslušná místa. Rozmístění šroubů a umístění prahů viz v obr. 5.

2. Boky :

Bok se skládá ze dvou prken / případně je-li k dostání dosti široké z jednoho /. Jednoho 2,2 x 28 a druhého 18 x 2,2 cm, které je užší a tvoří hořejší část boku. Prkna položíme vedle sebe a narýsujeme na nich příčné osy. Potom vycházejíce od špičky, zádě a středu zjistíme průběh dna po boku. Hodnoty k tomu jsou následující : / viz schéma 3./ 3 střední žebra zakreslíme tak, aby jejich paty se přesně dotýkaly obrýsované čáry dna na boku a byla na ní kolmá. Žebra ovšem nepřišroubujeme do os 1, 2, 3, 4, 5, 6, nýbrž o polovinu šířky prahu + 2 mm. Viz schéma 3 ! Činíme tak velmi pečlivě, aby vůle mezi žebrem a prahem byla co nejmenší. Žebra připevníme na boky šrouby s plochou hlavou a to tak, aby byly matkou dovnitř. Před zatažením šroubů se hlavička omotá trochu koudelce. Obr. 6. Po sešroubování boků je připevníme ke dnu.

3. Montáž boků ke dnu nepůsobí žádné potíže, nesmíme ovšem zapomenouti upravit krajní hranu dna. Obr. 4. Žebra 2 a 6 připevníme ke dnu ovšem až po stažení špičky a zádě. Důležité : žebra mají pro šroub k upevnění ke dnu oválné díry ! A díry pro šroub vrtáme do prkna v části otvoru nejvzdálenější od podélné osy lodi. Obr. 7.

4. Stažení předě a zádě.

Před i zád stahujeme postupně lanem ; spodní prkno boku přich. šrouby a kovářskými hřeby ke dnu. Současně ohýbáme dno. Po správném utáčení / dno bylo ohnuto s odchylkou + - 2 mm na obrysovanou čáru na botech /, přišroubujeme čelo šrouby 80 mm rovněž tak i zád. Pozor na to, aby obě strany probíhaly ve stejné výši ! Stažení je velmi pracné a vyžaduje alespoň tři zdatné chlapce. Dno i boky jsou do čela zapuštěny. Viz obr. 8.

5. Úprava spodku.

Po upevnění dna uřežeme přesahující boky. Ponecháme asi 25 mm, aby chránily dno. Obr. 9. Je záhodno přišroubovati na přesahy 1 x 20 mm páskového železa, aby chránilo je před brzkým roztržením.

6. Špalky pro sedačky.

Musí být masivní. Pripevněny minimálně třemi šrouby a sedačky k nim také třemi. Obr. 10. Vzdálenost sedaček minimálně 60 cm. Viz schema č. 3. Pozor, aby nebylo před sedačkou žebro o které by si veslař rozdíral koleno! Sedačky přiděláme až po zatažení ve vodě / asi 5 dní / až nabobtná dno. Přiděláme je na roveň bortu, aby mohl padlař pro vodu! Podlážky uděláme pro celé dno, tedy 6 kusů. Zhotovíme přímo lodi. Obr. 11. Havlíčku upevníme na zád 8 šrouby na pravou ruku. Asi v 1/4 od středu. Nesmí naspod přesahovati! Obr. 12.

7. Pečlivě starým šroubovákem -dlátem- dřevem ucpeme všechny spáry dna a boků. Pokud není koudel kroucená, točíme z ní pramenky, silné dle potřeby asi 5 mm a ty vmačkáváme do spárů. Nezarostlé suky vyrázíme a spolu s jinými skulinami zacpeme zátkou. Obr. 13.

8. Rozehřejeme asfalt. / případně smolu s přidáním 1/3 loje / Nejprv zalijeme spáry dna a vešketé skuliny a suky. Pomáháme si při tom vzláště při zalévání bortů nakloněním lodi. Obr. 14. Pak loď obrátíme a zalijeme ji stejně pečlivě zevnitř. Aby nevznikaly chuchvalce zahladí se spáry ještě starou žehličkou. / zažehlí se / Potom zevnitř i z venčí napustíme celou pramku dokonale karbolíkem. Před spuštěním na vodu povolíme poněkud matky u přitazovaných žeber, tak, aby nabobtnalé dno se mohlo roztáhnouti bez ohýbání boků. zebra po něm proklouznou. Obr. 7. Oválnost děr u žeber / v části pro dno / je asi 4 mm, tedy průměr otvoru plus 4 mm. Zebra jsou dvojí velikosti a sklonu. 4 pro příd a zád, 6 pro střed. Viz obr. 15. Havlíčka viz obr. 17, 18.

9. Speciality.

Užitečnou věcí je přední kryt / vlnolam /. Nejlépe celta upevněná stejným způsobem jako auto - střecha, uprostřed podepřená latkou. Upevnění sedaček pomocí U-železa přichyceného min. pěti šrouby. Pro plachtění: Díra ve střední sedačce cca \varnothing 50 mm s podložením a upevněním pro patu. Viz skizy obr. 20.

10. Volba rozměrů.

Rozměry není možno přesně určit, vzláště nyní, kdy se musíme přispůsobiti dodanému materiálu. Příd volíme asi kolem 68 cm, zád 55 až 60 cm, střed 82 cm. Příd je širší, aby se nezapichovala do vln. Přechod od ní ke středu je asi v jedné třetině od středu ke špici. Zád je štíhlá, aby nesála vodu. Jest také o něco delší a zužování začíná těsně za středem. Zužuje se rovně, není zakulacena jako příd. Není na škodu, aby část blízko střední příčné osy byla rovná, respektive zhruba rovnoběžná s podélnou osou lodi. Je třeba varovati před děláním kachniček neb štíhlých tvarů. Pro turistiku se nehodí. Řídte se citem / viz schema / tak lze postavit různé typy pramek. Manipulujeme při tom šířkou záde, příde, středu, délkou lodi, sklonem žeber, tvarem dna a bokorysu. Ovšem podmínky, kterým naše pramička má vyhovět jsou: 1. Rychlost - již odpovídá štíhlý nízký tvar a stejná příd i zád / viz závodní pramice /. 2. Nosnost - ta opět požaduje vyšší boky a vůbec mohutnější rozměry. 3. Dobré projíždění propustí a peřejemi - široká příd, vyšší boky a stabilita. Tedy chcete li postavit pramku pro běžný provoz, můžete postupovati dle schematu, respektive snažiti se najíti optimální kompromis pro tyto tři podmínky. Pro závodní pramice viz rozměry a instrukce svazu kanoistů. Stavební postup zůstává.

Přehledný seznam materiálu pro pramičku.
/ viz též text /

detail :	rozměry :	poč. kusů :	materiál :
prkno-dno-borty	2,2 x 28 x 620	7	smrk. dřevo
práh	2,2 x 10-12 x 80	5	smrk. dřevo
sedačka	2,2 x 20 x 130	3	smrk, borovice
čelo-přední-zadní	7 x 14 x 75-65	1+1	tvrdé dřevo
hranol / sedač./	4 x 6 x 150	1	smrk
lať / podlážky /	1,5 x 2 x 250	40	borovice, smrk
žebro-střední	5 x 30 x 30 x 520	6	L železo
žebro-krajní	5 x 30 x 30 x 730	4	L železo
vratový šroub s matkou a podlož.	M 8 5/16 x 40 mm	70	šroubová ocel
šroub do dřeva se zapušt. hlavou.	∅ 5 x 35 mm	120	šroubová ocel
šroub do dřeva se zapušt. hlavou.	∅ 5 x 50 mm	40	šroubová ocel
kovářský hřeb	80 mm	20	železo
hřebík / podláž./	25 mm	1/2 kg	železo
havlínka	viz skizza	1	železo
očko pro koníč- kovací lano.	∅ otvoru 12 mm	2	železo
koudeľ	máčená	2 kg	-
asfalt / smola /	-	5 kg	pokryvačský, elastický
kerbolka	-	3 l	-

Pomocný materiál : páskové železo 1 x 20, délka 13 m, 1 oko na řetěz
asi 2 m řetízku,

Poznámka : Rozměry dřeva jsou udávány v cm, kovu v mm. Všechna prkna
necháme si přímo u firmy po obou stranách ohoblovati. Jejich tloušťka
je potom asi 22 mm. Ušetří se tím mnoho práce při stavbě.

Bližší podrobnosti a technické detaily viz obrázky a schemata !

Používáme soulová prkna / t. j. 25 mm / Síla 2,2 cm jak je uvede-
no rozumí se po ohoblování !! / ohoblování vždy po obou stranách ! /

D o p l ě n ě k y :

Schema 3. Hodnoty ve schematu uvedené nanášíme od přímky vedené ve vzdálenosti 410 mm rovnoběžně s pečlivě vyrovnaným okrajem horního prkna. / obr. 21. /

Obraz 7. Žebra připevníme pouze v oválných otvorech. V kulatých otvorech až po nabobtnání dna - dříve nevtrtáme !

Před stahování přídě a zádě přišroubujeme obě čela ke dnu. Jsou vhodně opracovaná na požadovaný tvar. Zapuštěné pro dno a boky, sražené podélně dle obrysu dna a svislé ke sklonu žebra, u nás 10 stupňů.

Žebra před použitím natřeme miniem, aby nerezavěla. / asi 1/4 kg. /

Zalévání pramiček.

Loď je nejprve nutno dokonale utěsniti. Velké spáry neb otvory utěsníme dřevěnými špalíčky nebo tenkými latkami, které přibíjíme malými hřebíčky. Potom všechny i ty nejmenší skulinky pečlivě ucpeme koudelí. Nikde nesmí koudel přečnivati přes úroveň dna !

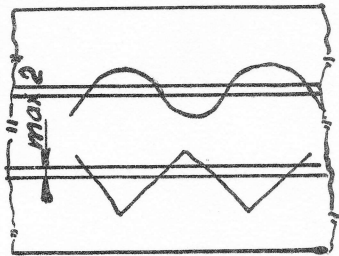
Po provedení této práce připravíme si hmotu na zalévání. Nejlepší jsou dehty preparované - poloměkké. Jsou pružné a mají li potřebnou hustotu nelepi. Přibližně stejné jsou lodní smola a poloměkké asfaltu a smoly dehtové. Máme li po ruce jenom asfaltu neb smoly tvrdé, které od lodí když tato pracuje odprýskávají, musíme si je nejprve upravit. Děje se to tím způsobem, že k dehtu přidáme tolik oleje, kolik je právě třeba, aby byl za normální teploty vláčný a přitom nelepil. K měkčení můžeme použít skoro všechny oleje. Nejlepší jsou antracenový, degreas, lněný, pryskyřičné a jiné. Můžeme měkčiti i parafinem.

Takto připravený asfalt musíme dokonale rozehráti, aby mohl dobře vniknouti do koudel. Zaléváme zběračkou a to nejprve přes spáry. Abychom docílili hladký povrch můžeme celou plochu -vyžehleti- K tomu používáme starou žehličku, kterou musíme rozehráti na vysokou teplotu. Potom volně přejíždíme po zalitých spárách, až docílíme hladkou plochu. Po zalití spárů dna přibíjeme přes prostření dva spáry lišty, které jsou dokonalým zajištěním, že koudel nemůže vypadnouti. Zároveň chrání dno spolu s přesahujícími borty před odřením vytržením úcpávek při přetahování pramiček po suchu.

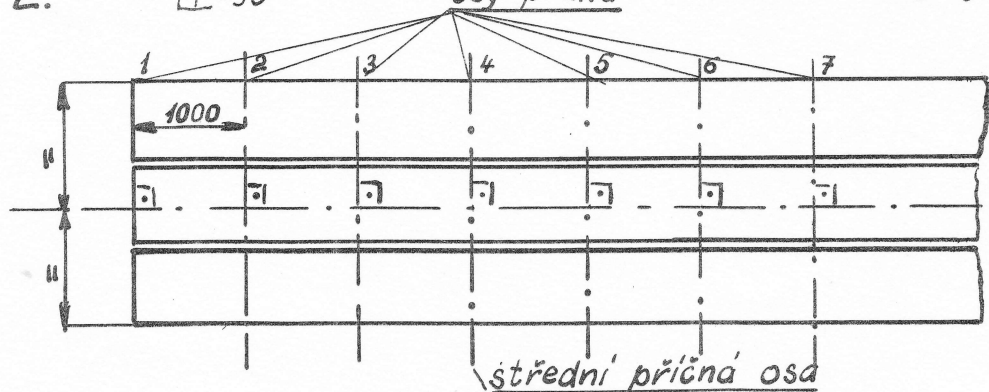
Nesmíme zapomínati, že při transportu pramic / ať již vlakem či auty na tábor neb na horní tok řeky / se ucpávky překládáním a kroucením lodí při transportu uvolnují a leží li loď delší dobu na slunci mimo vodu spáry se zvětšují. Pak se nám stane, že při spuštění lodí na teče voda dovnitř celými proudy. Proto vozíme již upravený asfalt a koudel vždy sebou. Na řece se tyto věci těžko schání. / někdy jsme si byli nuceni vypomoci lesní smolou, která hrozně lepí a většinou tam, kde nemá / Stačí jen větší spáry trochu zalít a menší se po kratší době samy zatáhnou.

Tyto potřeby vozíme vždy s pramicí a to pod sedačkou kormidelníka, již opatříme uzávěrem / panty / aby při převrácení lodí nemohly vypadnouti. / sem dáváme i koníčkovací lano, sběračku a lodní náčiní /

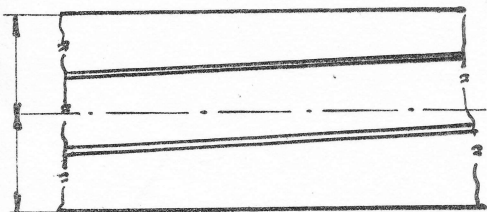
1. označení prken

2. $\square = 90^\circ$ osy prahů tab. I.

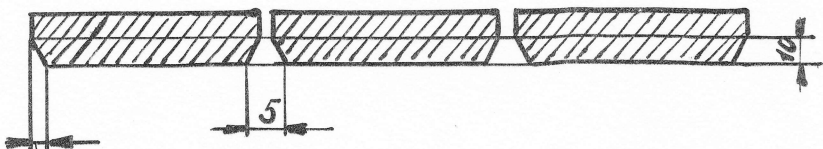

3.

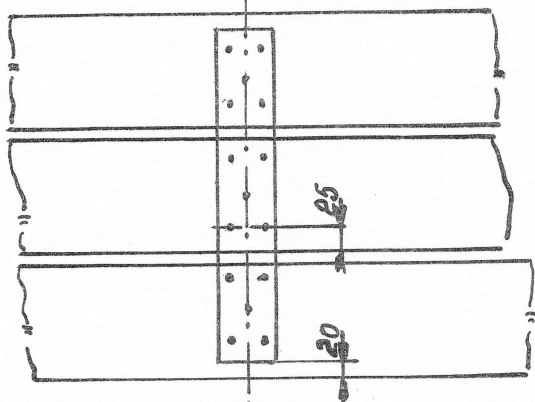
PŘEHNANĚ ZNÁZORNĚNO, PROČ
UŽÍVÁME PODÉLNÉ OSY KE ZHO-
TOVENÍ SYMETRICKÉHO DNA.

4. opracování styčných hran dna.

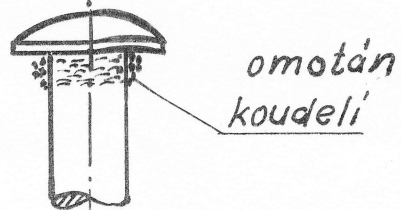

toto srožení až při montáži boků

5. umístění a přišroubování prahu.

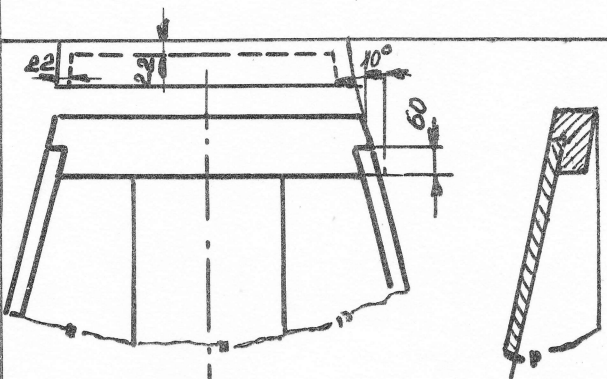
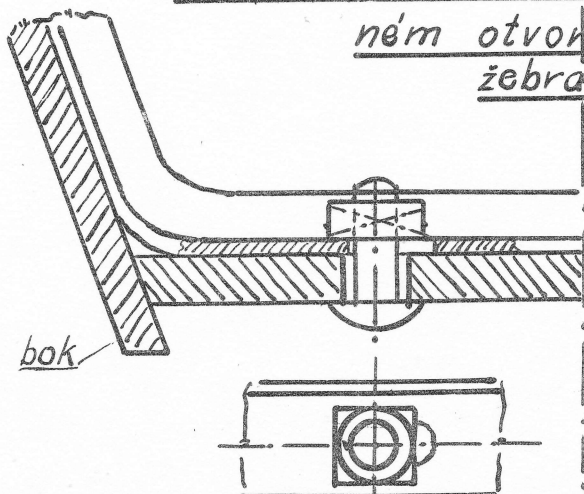

6. utěsnění šroubu

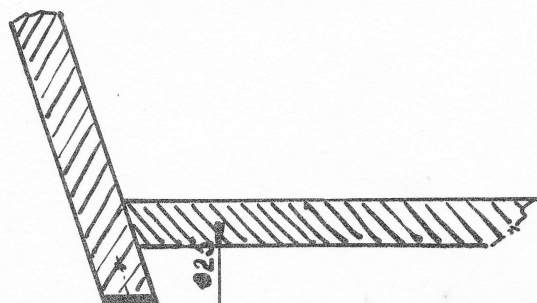
7.

umístění šroubu v oválném otvoru žebra.

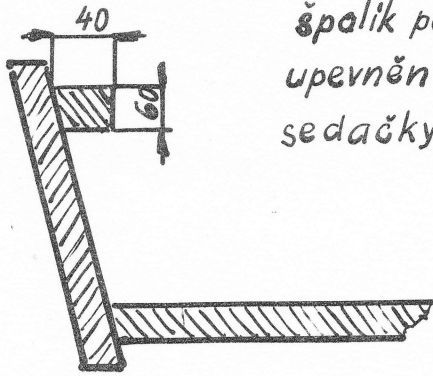

8. zapuštění boků v čelech.

9. boky přesahují dno

10.

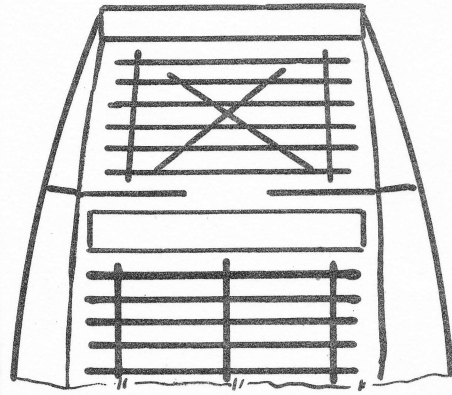

špalík pod sedačku
upevněn na sílu
sedačky od hor.
okraje.

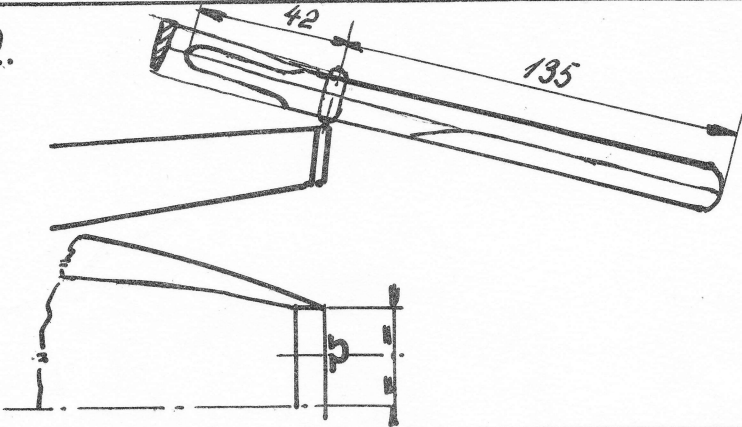
tab. II.

11.

podložky

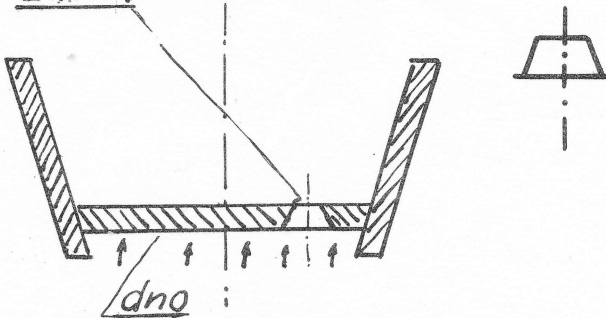
12.

kotrč je se stran
včásti, která je ve
vodě, zeslabena.

13.

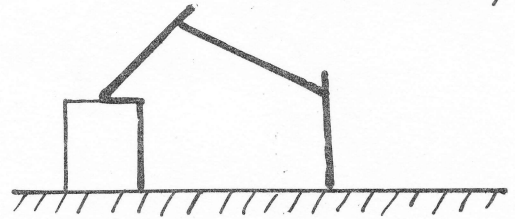
zátka

14.

zalévání dna

(v boku)

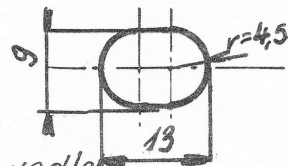
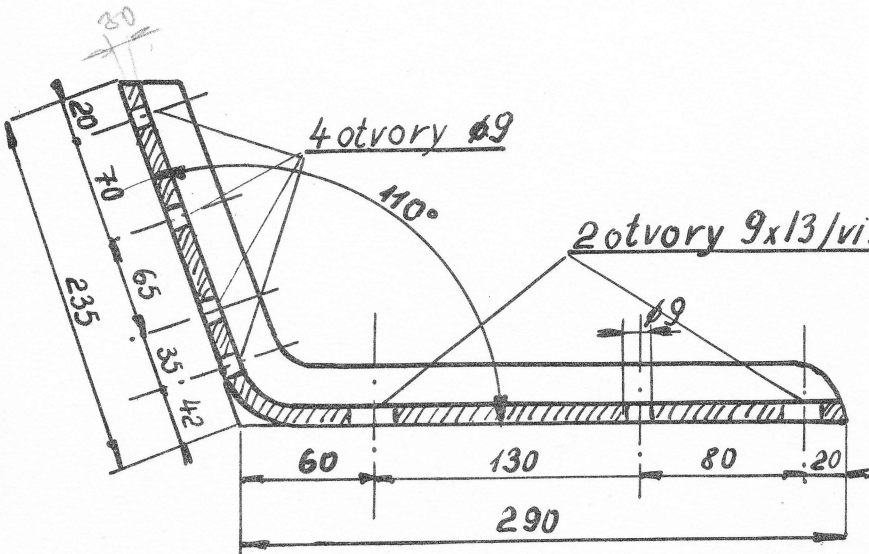

15.

Žebra pro šířku prkna 28cm!
Počítáno s bokem ze 2 prken

L železo 5x30x30

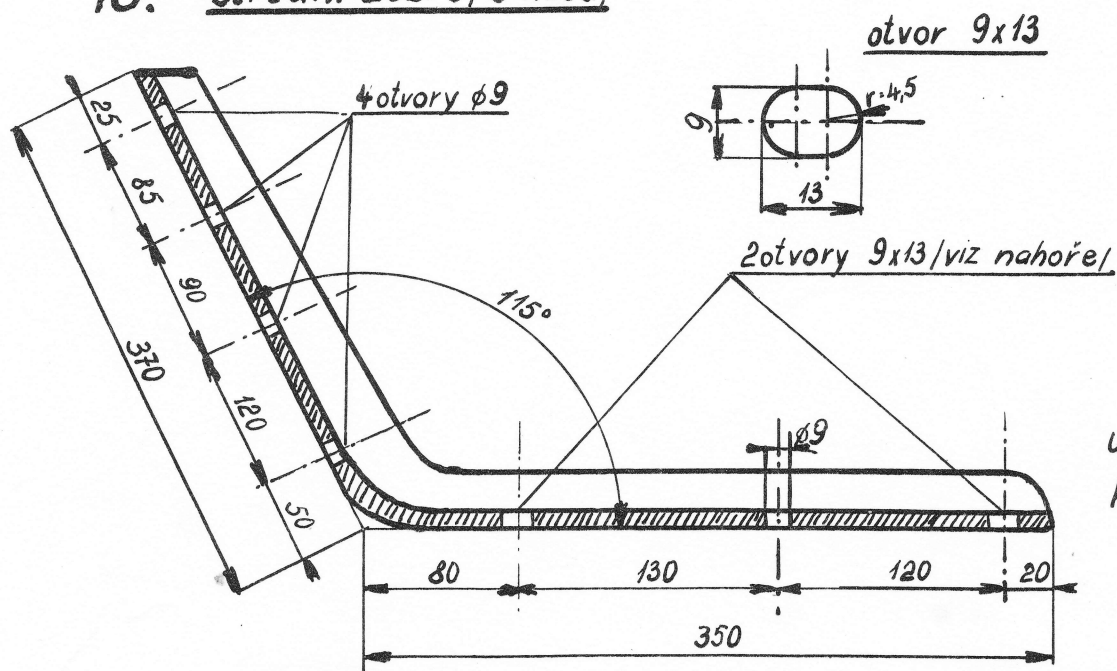
otvor 9x13

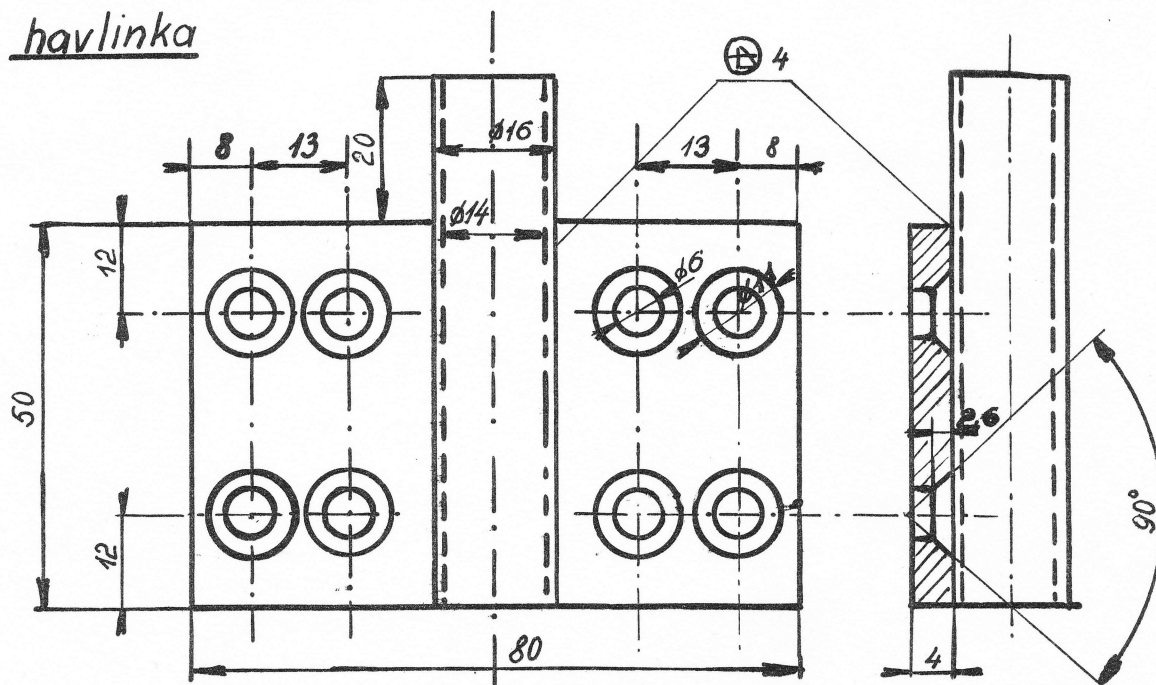
krajní žebra/4 kusy/

rozmístění otvorů dle
šířky prken/zde 28cm/

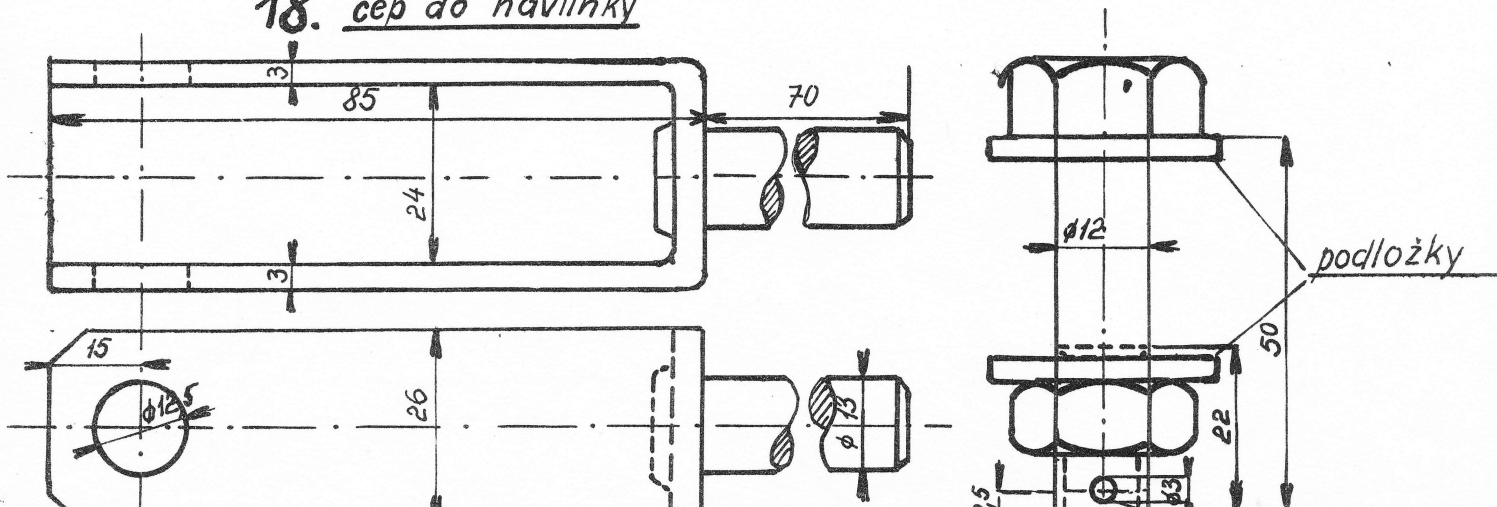
16. střední žebro / 6 kusů /

17. havlíka

18. čep do havlíky

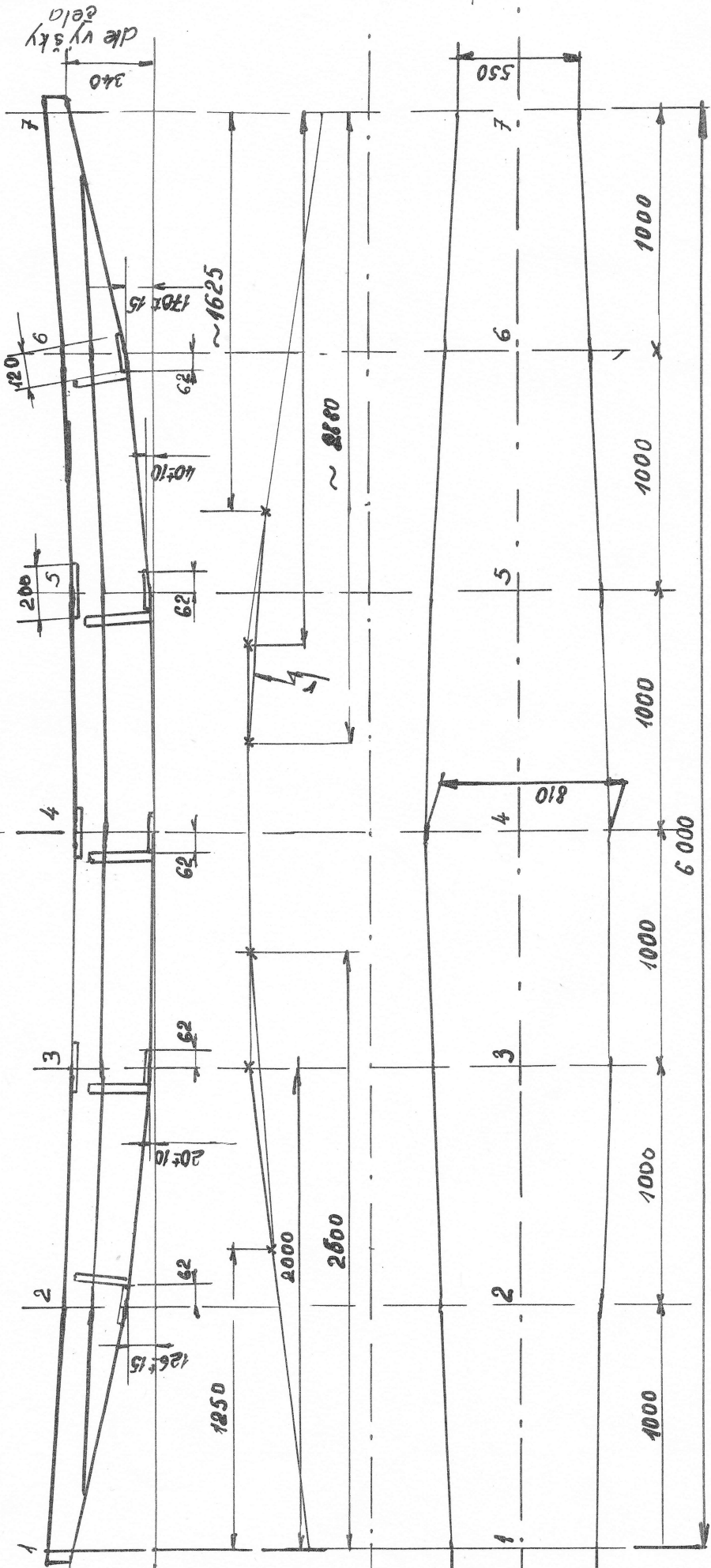
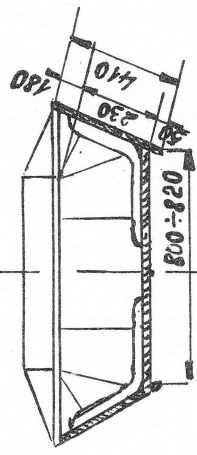

Schema turistické pramky typ „Fizda“ I

M 1:25

⑤ příčný řez

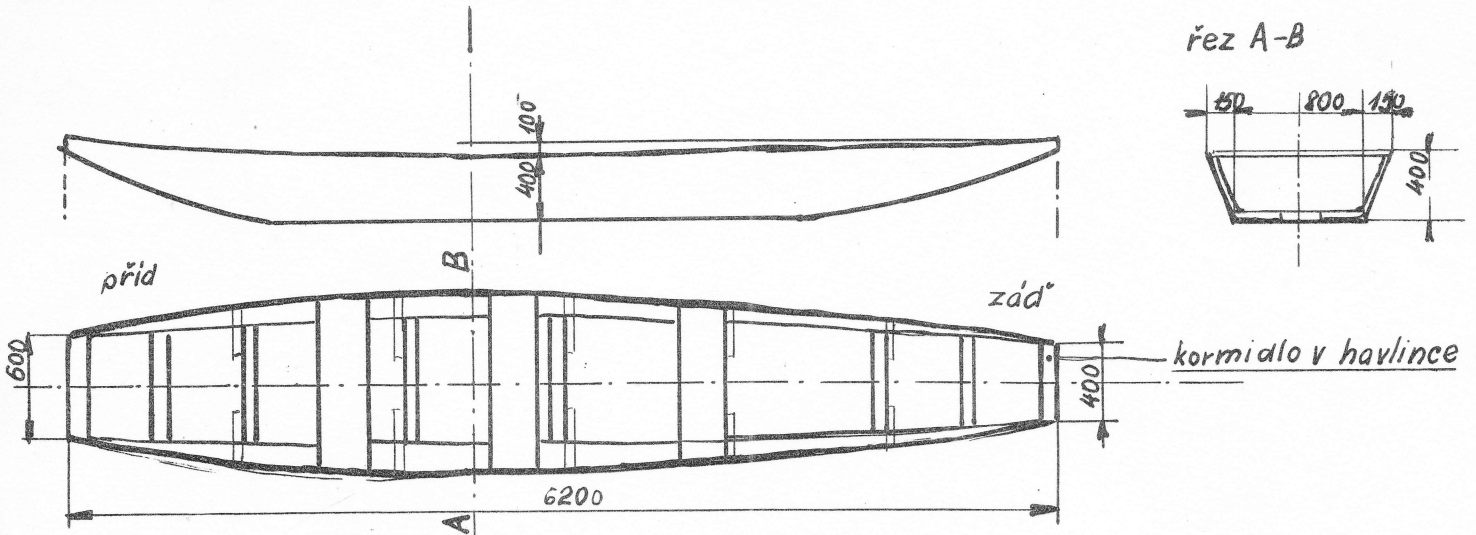
- ① půdorys dna
- ② návod pro nakreslení dna
- ③ Bokorys - kotované body A ÷ E pro umístění paty žebra a zakreslení dna po boku.

PŘÍMKU, OD KTERÉ JSOU NAMÁŠENY KOTY ZÍSKÁME TAKTO: HORNÍ HRANU BOKU OHOBLUJEME DO ROVINYHOBLIKEM. NA OBOU KONCÍCH TĚTO ZÁKLADNÍ HRANY SPUSTÍME KOLMICE A NA TY NANESEME 41cm [viz 5/ RESP. TOLIK, ABY ZBYLO JEŠTĚ 40 ÷ 50 mm NA PŘESAŇ]. DO STANEME 2 BODY A JEJICH SPOJENÍM HLEDANOU ZÁKLADNU TĚ SE DOTÝKA PATA ŽEBRA 4" - JEDEN BOD ČÁRY - VÝŠKA ČEL OD HORNÍ HRANY NA OSÁCH "1" A "7" = DALŠÍ 2 BODY, KTERÝMI PROCHÁZÍ ČÁRA BOKU. PŘEDNÍ ČELO LEŽÍ ASI 25 mm POD HORNÍ HRANOU BOKU; BODY 2, 3, 5, 6, ZKUSMO NEB DIE SCHEMA.

Závodní pramice schválená svazem kanoistů!

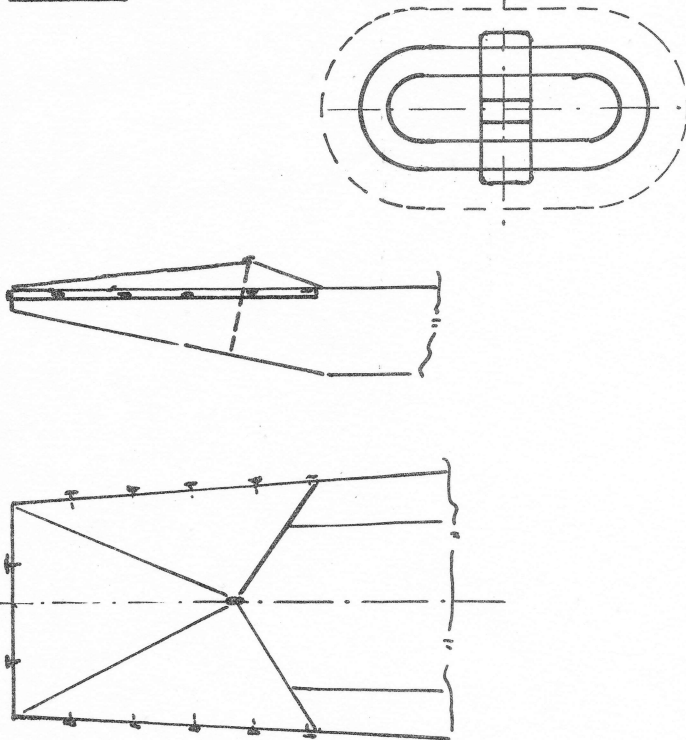
tab. V.

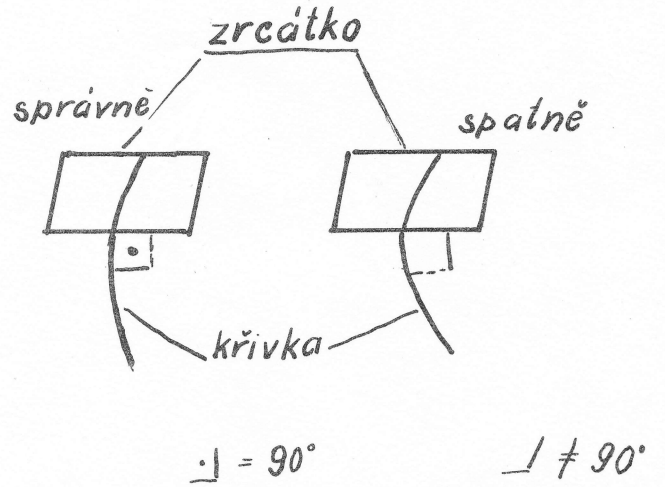
Závodní pramice, která se normálně stavi, je s kolmějšími boky, není vybavena sedačkami/klekuje se/. Pro turistickou jízdu se příliš nehodí.

Vlnolam

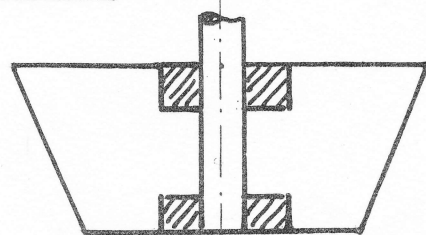
uchycení

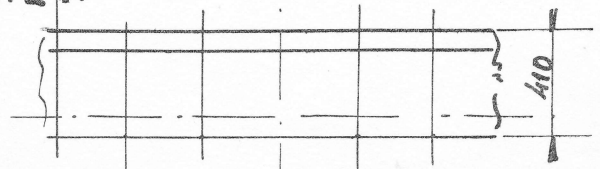
obr. 19.

plachtění

obr. 21.

Sedačka.

